
Hospital med kultur på menyen

LIVET ER MER...

INGRID M. HØIE

Email: ingrid.hoie@legeforeningen.no

Tidsskriftet

Veien gjennom Rikshospitalet er bestrødd med kunst. Fra du hilses velkommen av Istvan Lisztes skulptur Tre gratier ved innkjørselen via vandring gjennom glassgaten og korridorene til pasientavdelingene, møter du et kunstmangfold fra monumentale verk til små gleder for øye og sjel.

Nina Buer

Kunsten ved Rikshospitalet representerer den største offentlige kunstsamlingen i Norge utenfor museene (1). Kunstnere i alle generasjoner er representert og variasjonen i kunstneriske uttrykk og materialer er stor. Ideen om det humanistiske sykehus har vært retningsgivende for den kunstneriske utformingen. Tanken er at omgivelsene spiller en viktig rolle for hvordan man føler seg, for trivsel og velvære.

– Kunsten ved Rikshospitalet er ingen tilfeldig plassert samling av verker fra rausedivisjonen, men er innkjøpt eller spesiallaget med tanke på at den skal kommunisere med brukergruppene som bebor den avdelingen hvor den skal henge, forteller kulturrådgiver Nina Buer.

– Hvordan man opplever kunst, vil være forskjellig fra den ene til den andre. Men kunst berører og setter i gang prosesser i den enkelte. Hvis man har en fysisk sykdom, kan man også ha sår på sjelen. Kunst kan gi en inntrykk og opplevelser som kan trekke oppmerksomheten vekk fra sykdommen et øyeblikk, for eksempel ved å være utgangspunkt for samtaler om annet enn sykdom. Det kan også være godt bare å feste blikket, slik at ikke all kommunikasjon går via ord, fortsetter hun.

I hovedvestibylene så vel som i avdelingsvestibylene fungerer skulpturer og verker som kunstneriske skilt, de skal særprege slik at man kjenner igjen «sin» avdeling i de lange korridorene. Den samme tanken er gjennomført i utsmykningen av rommene. I barneklubben egger Finn Halds sprudlende Løvefontene, Lars Ellings muntre apekatter eller Willibald Storns figurer i kaskader av farger til leken og fantasien. I forskningsavdelingene er det gitt rom for mer avantgardistisk kunst, ut fra en tankegang om at kunsten kan være en parallell til den medisinske spissforskningen ved sykehuset.

Rikshospitalet har også et rikholdig artotek. Pasientene kan låne et bilde etter eget ønske og bytte ut bildet som allerede finnes på sengerommet. Utenfor pasientbiblioteket finnes en egen utstillingsvegg, artotekveggen, hvor pasienter kan gå og se bildene selv. Iblant er det separatutstillinger på denne veggen.

Willibald Storms fantasieggende figurer danser på veggene i Rikshospitalets barneklinikk. Foto I. M. Høie

Prosjekt Rikskultur

Kunst ved Rikshospitalet er mer enn kunstnerisk utsmykking. I 1998 startet hospitalet det toårige prosjektet Rikskultur, og engasjerte en egen kulturrådgiver. For inneværende år er prosjektet tilgodesett med 800 000 kroner, inkludert kulturrådgiverens lønn.

– Min oppgave er å koordinere den kulturelle virksomheten ved sykehuset og orientere meg om hvilke arenaer som kan brukes til å gjennomføre konkrete kulturaktiviteter. Målet er å involvere alle pasientbehandlingende avdelinger, sier Nina Buer.

Pasientene er den viktigste målgruppen for hennes virksomhet, men hun tror også at kulturelle innslag kan virke som kjærkomne pustehull for ansatte.

– En annen viktig dimensjon er å åpne sykehuset mot omverdenen. Dette skal være en arena åpen for alle, mener Buer.

Mindre konserter, forfatterbesøk, små dramatiseringer og teaterforestillinger er blant innslagene som er prøvd ut. Dukketeater har gitt noen ekstra fine øyeblikk. Månedens dikt og ukedikt er etablert som en fast rutine; et utvalgt dikt blir lagt på pasientens frokostbrett to ganger i uken, en liten Prøysen-fortelling følger med brettet hver lørdag.

– Å lage et velegnet kulturprogram for pasienter er en utfordring. Jeg kunne selvfølgelig ønsket mer publikum. Responsen har nok blant annet med informasjon og samspill med helsepersonellet å gjøre samt med kort liggetid og at pasienter helt enkelt er slitne. I samfunnet generelt er også terskelen for å benytte kulturtilbud høy. På den annen side: Hvis 20 personer overværer en konsert, så ser vi at de som kommer har glede av den. Målet for det offentlige må være å senke terskelen og gjøre kultur tilgjengelig for alle. I slutten av november vil vi arrangere en nasjonal kultur- og helsekonferanse hvor dette vil være et av flere temaer, opplyser Buer.

Rikskulturprosjektet avsluttes i desember i år. Nina Buer vet ikke om det vil bli videreført.

– Hvis resultatet blir at Rikshospitalet ønsker å satse på dette, må man være villig til å gjøre det skikkelig. Da må ikke kultur bare være en dekorativ sidebemerkning, men bli tatt på alvor som eget fagområde, mener Nina Buer.

LITTERATUR

1. Rikets kunst. En guide til utsmykningen ved det nye Rikshospitalet. Oslo: Forlaget Geelmuyden. Kiese, 2000.

Publisert: 10. november 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. juli 2026.